

Praktisch Goederenrecht

Noordhoff

Prof. mr. dr. Charlotte Phillips

5^e druk

Praktisch Goederenrecht

Prof. mr. dr. Charlotte Phillips

Vijfde druk

Noordhoff

Ontwerp omslag: G2K (Groningen/Amsterdam)

Omslagillustratie: iStockphoto

Eventuele op- en aanmerkingen over deze of andere uitgaven kunt u richten aan:
Noordhoff Uitgevers bv, Afdeling Hoger Onderwijs, Antwoordnummer 13, 9700 VB
Groningen of via het contactformulier op www.mijnnoordhoff.nl.

De informatie in deze uitgave is uitsluitend bedoeld als algemene informatie. Aan deze informatie kunt u geen rechten of aansprakelijkheid van de auteur(s), redactie of uitgever ontlenen.

0 / 23

© 2023 Noordhoff Uitgevers bv, Groningen/Utrecht, Nederland.

Deze uitgave is beschermd op grond van het auteursrecht. Wanneer u (her)gebruik wilt maken van de informatie in deze uitgave, dient u vooraf schriftelijke toestemming te verkrijgen van Noordhoff Uitgevers bv. Meer informatie over collectieve regelingen voor het onderwijs is te vinden op www.onderwijsauteursrecht.nl.

This publication is protected by copyright. Prior written permission of Noordhoff Uitgevers bv is required to (re)use the information in this publication.

ISBN(ebook) 978-90-01-07738-9

ISBN 978-90-01-07737-2

NUR 820

Woord vooraf

Praktisch Goederenrecht is bestemd voor studenten in het hoger juridisch onderwijs. Het boek vormt een eerste kennismaking met het goederenrecht, zowel in theorie als in de praktijk. Door middel van actuele praktijkvoorbeelden en figuren wordt de stof inzichtelijk gemaakt. Studenten kunnen hun kennis testen door de tussenvragen te maken die in elk hoofdstuk zijn opgenomen. De antwoorden staan achter in het boek. Daarnaast bevat ieder hoofdstuk studie-eindvragen, bestaande uit verschillende casussen met toepassingsvragen. Daarmee kunnen studenten vaststellen of ze de theorie ook in de praktijk kunnen brengen. Er staan voorbeeldantwoorden op de website bij het boek.

Door elk hoofdstuk te bestuderen en tussen- en studie-eindvragen te maken wordt de studiestof stap voor stap verankerd, met als resultaat een gedegen kennis van het goederenrecht.

Op de website www.praktischgoederenrecht.noordhoff.nl zijn ter aanvulling op het boek onder andere de leerdoelen per hoofdstuk opgenomen. Bovendien hebben docenten toegang tot extra oefen- en casusvragen, die zijn voorzien van voorbeeldantwoorden en een uitgebreide toelichting.

Door de combinatie van duidelijke uitleg aan de hand van vele voorbeelden uit de praktijk in begrijpelijke taal, kunnen studenten zich met plezier verdiepen in materie die vaak als een 'lastig onderdeel' van het recht wordt ervaren.

Praktisch Goederenrecht behandelt de volgende onderwerpen:

- basisbegrippen van het goederenrecht;
- absolute en relatieve rechten;
- eigendom;
- bezit en houderschap;
- overdracht;
- derdenbescherming;
- pand;
- hypotheek;
- zekerheid en verhaal.

Prof. mr. dr. Charlotte Phillips
Juli 2022

Serie Praktisch Recht

Praktisch Arbeidsrecht
Praktisch Bedrijfsrecht
Praktisch Bestuursprocesrecht
Praktisch Bestuursrecht
Praktisch Bijzondere Overeenkomstenrecht
Praktisch Burgerlijk Procesrecht
Praktisch Consumentenrecht
Praktisch Europees recht
Praktisch Fiscaalrecht
Praktisch Gezondheidsrecht
Praktisch Goederenrecht
Praktisch Internationaal recht
Praktisch Omgevingsrecht
Praktisch Ondernemingsrecht
Praktisch Personen- en Familierecht
Praktisch Staatsrecht
Praktisch Straf(proces)recht
Praktisch Verbintenissenrecht

Inhoud

Inleiding 7

- 1 Basisbegrippen van het goederenrecht 9**
 - 1.1 Goederen, zaken en vermogensrechten 11
 - 1.2 Roerende en onroerende zaken 13
 - 1.3 Hoofdzaak en bestanddeel 16
 - 1.4 Registergoederen en niet-registergoederen 18
 - 1.5 Natuurlijke en burgerlijke vruchten 20
 - 1.6 Goede trouw 22

[Samenvatting 23](#)
[Studie-eindvragen 25](#)
- 2 Absolute rechten en relatieve rechten 27**
 - 2.1 Inleiding absolute en relatieve rechten 28
 - 2.2 Kenmerken absolute rechten 29
 - 2.3 Onderscheid volledige en beperkte rechten 31
 - 2.4 Volledige rechten – eigendom 32
 - 2.5 Beperkte rechten 33

[Samenvatting 43](#)
[Studie-eindvragen 46](#)
- 3 Eigendom 47**
 - 3.1 Eigendom 48
 - 3.2 Revindicatie 55
 - 3.3 Eigendomsverkrijging 56
 - 3.4 Eigendomsverlies 66

[Samenvatting 69](#)
[Studie-eindvragen 71](#)
- 4 Bezit 73**
 - 4.1 Bezit en houderschap 74
 - 4.2 Bezitsverkrijging 79
 - 4.3 Bezit te goeder trouw 83
 - 4.4 Bezitsverlies 88

[Samenvatting 89](#)
[Studie-eindvragen 91](#)
- 5 Overdracht 93**
 - 5.1 Verkrijging onder algemene en bijzondere titel 95
 - 5.2 Vereisten voor overdracht 99
 - 5.3 Levering 101

- 5.4 Titel [107](#)
- 5.5 Beschikkingsbevoegdheid [114](#)
 - [Samenvatting 115](#)
 - [Studie-eindvragen 118](#)

- 6 Derdenbescherming [119](#)**
 - 6.1 Beschikkingsonbevoegdheid en derdenbescherming [120](#)
 - 6.2 Derdenbescherming uit hoofde van art. 3:86 BW [121](#)
 - 6.3 Derdenbescherming uit hoofde van art. 3:88 BW [131](#)
 - 6.4 Derdenbescherming bij onvolledige of onjuiste inschrijving [136](#)
 - [Samenvatting 138](#)
 - [Studie-eindvragen 140](#)

- 7 Recht van pand [141](#)**
 - 7.1 Wat is een recht van pand? [142](#)
 - 7.2 Gemeenschappelijke kenmerken van pand en hypotheek [143](#)
 - 7.3 Kenmerken van pandrecht [146](#)
 - 7.4 Einde pandrecht [154](#)
 - [Samenvatting 155](#)
 - [Studie-eindvragen 156](#)

- 8 Recht van hypotheek [157](#)**
 - 8.1 Wat is een recht van hypotheek? [158](#)
 - 8.2 Kenmerken van hypotheekrecht [159](#)
 - 8.3 Einde hypotheekrecht [176](#)
 - [Samenvatting 176](#)
 - [Studie-eindvragen 178](#)

- 9 Zekerheid en verhaal [179](#)**
 - 9.1 Verhaalsrechten [180](#)
 - 9.2 Voorrechten [183](#)
 - 9.3 Retentie [187](#)
 - 9.4 Eigendomsvoorbehoud [191](#)
 - 9.5 Rangorde van verhaal [194](#)
 - 9.6 Verrekening [195](#)
 - [Samenvatting 196](#)
 - [Studie-eindvragen 199](#)

- Bijlage 1 – Verdieping beperkte rechten [201](#)**

- Bijlage 2 – Verdieping pandrecht [209](#)**

- Bijlage 3 – Verdieping hypotheekrecht [211](#)**

- Kernbegrippenlijst [212](#)**

- Antwoorden tussenvragen [222](#)**

- Bronnen [235](#)**

- Register [237](#)**

Inleiding

In dit boek houden we ons bezig met het goederenrecht. Vanwege de samenhang met het verbintenissenrecht zullen er hier en daar ook begrippen uit dat rechtsgebied aan de orde komen.

In elk hoofdstuk van dit boek bespreken we een onderdeel van het goederenrecht. Hoofdstuk 1 behandelt de begrippen goederen, zaken, vermogensrechten en een aantal andere basisbegrippen. Hoofdstuk 2 gaat over absolute en relatieve rechten. In hoofdstuk 3 staat het eigendomsrecht centraal, gevolgd door bezit in hoofdstuk 4. In hoofdstuk 5 komt de overdracht aan de orde. Hoofdstuk 6 staat in het teken van de derdenbescherming. In de hoofdstukken 7 en 8 bespreken we respectievelijk het pandrecht en het hypotheekrecht en in hoofdstuk 9 komen de onderwerpen zekerheid en verhaal aan bod. Ten slotte zijn er achter in het boek drie bijlagen opgenomen met verdiepingsstof.

Het goederenrecht is voornamelijk geregeld in het Burgerlijk Wetboek (BW), Boek 3 en Boek 5.

Ieder hoofdstuk begint met een openingscasus, waarnaar telkens wordt terugverwezen. Aan de hand van actuele praktijkvoorbeelden worden begrippen en wetsartikelen uitgelegd. Verder zijn in ieder hoofdstuk tussenvragen opgenomen, waarmee je kunt controleren of je de stof begrijpt. Aan het eind van elk hoofdstuk vind je een samenvatting en een aantal studie-eindvragen. Dit zijn vaak toepassingsvragen, waarmee je kunt toetsen of je de stof uit het bestudeerde hoofdstuk beheerst. De antwoorden op de tussenvragen vind je achter in het boek, de uitwerkingen van de studie-eindvragen staan op de website bij het boek. Belangrijke begrippen staan in een kernbegrippenlijst die achter in het boek is opgenomen.

1

Basisbegrippen van het goederenrecht

- 1.1 Goederen, zaken en vermogensrechten
- 1.2 Roerende en onroerende zaken
- 1.3 Hoofdzaak en bestanddeel
- 1.4 Registergoederen en niet-registergoederen
- 1.5 Natuurlijke en burgerlijke vruchten
- 1.6 Goede trouw

Propedeuse hbo-rechten

Esra en Charlie kennen elkaar al vanaf de basisschool en ook op de middelbare hebben ze altijd bij elkaar in de klas gezeten. De vriendinnen hebben allebei gekozen voor de studie hbo-rechten aan dezelfde hogeschool. Esra en Charlie huren samen een tweekamerappartement, dat ze in de zomervakantie hebben opgeknapt. De eigenaar, tevens verhuurder van het appartement, is een relatie van Esra's vader en de huur is dan ook niet al te hoog. Ze wonen er nog niet zo lang, maar voelen zich er al helemaal thuis. In plaats van bureaus staat er een grote eettafel, waaraan ze met hun laptop kunnen werken. Verder staat in het appartement natuurlijk een boekenkast voor hun studieboeken, een hoekbank om 's avonds te kunnen chillen en niet te vergeten een grote kledingkast, want de dames houden van shoppen. Vlakbij ligt een park met prachtige oude kastanjabomen, bloeiende planten en een meertje waarin je in de zomer lekker kunt zwemmen.

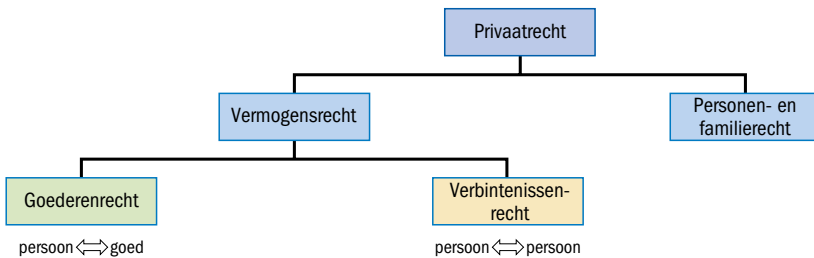
Esra heeft al een bijbaantje gevonden op een advocatenkantoor, Charlie heeft binnenkort haar eerste sollicitatiegesprek en hoopt ook snel aan de slag te kunnen gaan. Intussen hebben ze het erg naar hun zin met hun studie. Esra baalt dan ook enorm als zij halverwege het eerste blok corona krijgt en een aantal colleges moet missen. Gelukkig maakt Charlie goede aantekeningen, waarmee Esra haar achterstand snel inloopt. Als tegenprestatie heeft Esra beloofd Charlie op een avondje uit te trakteren.

In dit boek staat het goederenrecht centraal. Het goederenrecht is het rechtsgebied dat gaat over de rechtsrelatie tussen een persoon en een goed. Wat betekent dat precies? In de openingscasus hebben we gelezen over de spullen van Esra en Charlie. Tussen Esra en Charlie en hun spullen bestaat een rechtsrelatie: ze zijn eigenaar van deze spullen. Dit is een rechtsrelatie tussen een persoon (Esra en Charlie) en een aantal goederen (hun spullen). Deze relatie noemen we ook wel een goederenrechtelijke rechtsrelatie.

Naast het goederenrecht is er het verbintenissenrecht. Het verbintenissenrecht is het rechtsgebied dat de rechtsrelatie tussen personen bestrijkt. Tussen Esra en Charlie enerzijds en de verhuurder anderzijds is een verbintenis tot stand gekomen, namelijk een huurovereenkomst. Dit is een rechtsrelatie tussen personen. Uit hoofde van de overeenkomst hebben Esra en Charlie het recht op bewoning van het appartement en heeft de verhuurder recht op betaling van de huur.

Het goederenrecht en het verbintenissenrecht vormen samen het vermogensrecht. Het vermogensrecht is een van de twee hoofdonderdelen van het privaatrecht. Het regelt de verhoudingen tussen burgers onderling die op geld waardeerbaar zijn. Het privaatrecht, ook wel burgerlijk recht genoemd, houdt zich in beginsel bezig met alle juridische betrekkingen tussen burgers onderling. Het tweede hoofdonderdeel van het privaatrecht is het personen- en familierecht, een rechtsonderdeel waar we in dit boek verder niet op ingaan. Schematisch ziet het eruit als in figuur 1.1.

FIGUUR 1.1 Plaats van het goederenrecht

Voor een goed begrip van het goederenrecht is het noodzakelijk dat we eerst kennismaken met een aantal basisbegrippen. Deze basisbegrippen vormen de bouwstenen van het goederenrecht. In de hoofdstukken die volgen komen deze begrippen telkens terug.

Paragraaf 1.1 begint met een beschrijving en uitleg van de begrippen goederen, zaken en vermogensrechten. In paragraaf 1.2 komen de begrippen roerende en onroerende zaken aan bod. Paragraaf 1.3 staat in het teken van hoofdzaken en bestanddelen. In paragraaf 1.4 worden registergoederen en niet-registergoederen besproken. De begrippen natuurlijke vruchten en burgerlijke vruchten staan centraal in paragraaf 1.5. Ten slotte behandelt paragraaf 1.6 de goede trouw.

1.1 Goederen, zaken en vermogensrechten

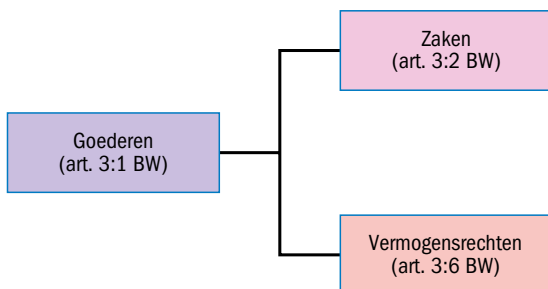
In het goederenrecht staan de begrippen goederen, zaken en vermogensrechten centraal.

1.1.1 Goederen

Art. 3:1 BW bepaalt dat goederen alle zaken en alle vermogensrechten zijn. Hieruit kunnen we afleiden dat er kennelijk twee soorten goederen bestaan, namelijk zaken en vermogensrechten. Wat zaken zijn en wat vermogensrechten zijn, staat in twee aparte artikelen, te weten art. 3:2 BW en art. 3:6 BW. Het begrip goederen is in figuur 1.2 schematisch weergegeven.

Goederen

FIGUUR 1.2 Goederen

1.1.2 Zaken

Volgens art. 3:2 BW zijn zaken ‘de voor menselijke beheersing vatbare stoffelijke objecten’.

Uit dit artikel blijkt dat een zaak aan twee criteria moet voldoen, namelijk:

Zaak

- 1 voor menselijke beheersing vatbaar;
- 2 een stoffelijk object.

Iets is voor menselijke beheersing vatbaar wanneer we het kunnen vastpakken en er macht of controle over kunnen uitoefenen. Een stoffelijk object wil zeggen: een voorwerp dat bestaat uit een bepaald materiaal, een bepaalde stof.

Een auto, een huis, een boek en een stuk grond zijn zaken: ze zijn voor menselijke beheersing vatbaar en het zijn stoffelijke objecten. De zee en de lucht zijn geen zaken, omdat ze niet voor menselijke beheersing vatbaar zijn. Volgens art. 3:2a lid 1 BW zijn dieren geen zaken. Uit het tweede lid van dit artikel volgt echter dat regels met betrekking tot zaken in beginsel ook op dieren van toepassing zijn.

Dieren

In de openingscasus zien we verschillende zaken:

- het appartement dat Esra en Charlie huren;
- de eettafel, boekenkast, hoekbank, kledingkast en andere spullen van Esra en Charlie;
- de kastanjabomen en bloeiende planten in het park.

Het meertje in het park is geen zaak, want het is niet voor menselijke beheersing vatbaar.

1.1.3 Vermogensrechten

Vermogensrechten worden omschreven in art. 3:6 BW:

‘Rechten die, hetzij afzonderlijk hetzij tezamen met een ander recht, overdraagbaar zijn, of er toe strekken de rechthebbende stoffelijk voordeel te verschaffen, ofwel verkregen zijn in ruil voor verstrekt of in het vooruitzicht gesteld stoffelijk voordeel, zijn vermogensrechten.’

Vermogensrecht Dit artikel heeft wat meer uitleg nodig. Een vermogensrecht is een recht met vermogenswaarde. Dat wil zeggen: een recht met een bepaalde waarde die in geld is uit te drukken. Wanneer we art. 3:6 BW goed bekijken, zien we dat het artikel uit de volgende onderdelen bestaat:

- 1 rechten die afzonderlijk of tezamen met een ander recht overdraagbaar zijn; of
- 2 die ertoe strekken de rechthebbende stoffelijk voordeel te verschaffen; of
- 3 die verkregen zijn in ruil voor verstrekt of in het vooruitzicht gesteld stoffelijk voordeel.

Er zijn dus drie verschillende categorieën vermogensrechten.

Overdraagbaar In de eerste plaats kan het gaan om rechten die overgedragen kunnen worden. De overdracht kan zowel zelfstandig plaatsvinden als tezamen met een ander recht. Hiermee wordt bedoeld dat de eigenaar van een bepaald recht dit recht aan een ander mag overgeven. Een voorbeeld is een eigendomsrecht of een vorderingsrecht; beide rechten kunnen door de eigenaar aan een ander worden overgedragen.

Stoffelijk voordeel Ten tweede zijn vermogensrechten rechten die erop gericht zijn de rechthebbende – dit is meestal de eigenaar – stoffelijk (materieel) voordeel te geven. Hierbij kun je denken aan het recht op smartengeld: dit is erop gericht materieel voordeel te verschaffen aan de rechthebbende van dat recht. Het recht van gebruik is ook een vermogensrecht. Het is er immers op gericht de rechthebbende stoffelijk voordeel te verstrekken.

In ruil voor stoffelijk voordeel Ten derde zijn vermogensrechten rechten die zijn verkregen in ruil voor stoffelijk voordeel of in ruil voor toegezegd stoffelijk voordeel. Stel dat iemand die slecht ter been is een afspraak heeft met zijn buurman dat deze één keer per week boodschappen voor hem doet. De buurman krijgt hiervoor wekelijks een vergoeding. Ook in dit geval is sprake van een vermogensrecht. Er is een recht: op het doen van boodschappen. Dit recht is ontstaan in ruil voor stoffelijk voordeel: de wekelijkse vergoeding.

In de openingscasus komen naast zaken ook vermogensrechten voor. Allereerst is er het recht op loon dat Esra heeft uit hoofde van haar arbeidsovereenkomst met het advocatenkantoor. Dit recht is overdraagbaar. Het is ook een recht dat ertoe strekt om Esra stoffelijk voordeel te verschaffen: zij gaat er financieel op vooruit. Het recht dat Charlie heeft op het toegezegde avondje uit (op kosten van Esra) is ook een vermogensrecht. Esra heeft het recht op het gebruik van Charlies aantekeningen verkregen in ruil voor toegezegd stoffelijk voordeel (het avondje uit).

TUSSENVRAAG 1.1

Geef aan welke begrippen goederen zijn in de zin van art. 3:1 BW:

- a een laptop
- b een vogel
- c het water uit de zee
- d een wettenbundel
- e een horloge
- f een lening van €50
- g een scooter
- h een iPhone
- i de lucht boven Nederland

1.2 Roerende en onroerende zaken

We weten nu wat goederen, zaken en vermogensrechten zijn. We gaan hier na in op een aantal andere basisbegrippen die een belangrijke rol spelen in het goederenrecht: onroerende en roerende zaken.

1.2.1 Onroerende zaken

Zaken kunnen worden onderverdeeld in roerende zaken en onroerende zaken. Art. 3:3 lid 1 BW omschrijft onroerende zaken als volgt:

'Onroerend zijn de grond, de nog niet gewonnen delfstoffen, de met de grond verenigde beplantingen, alsmede de gebouwen en werken die duurzaam met de grond zijn verenigd, hetzij rechtstreeks, hetzij door vereniging met andere gebouwen of werken.'

Onroerende zaken zijn zaken die niet verplaatsbaar zijn. We kunnen de volgende categorieën onroerende zaken onderscheiden:

- *De grond.* Hieronder verstaan we elk stuk grond, dus bijvoorbeeld een tuin, een park, een weiland.
- *Delfstoffen die nog niet zijn gewonnen.* Delfstoffen zijn gesteenten en mineralen met een bepaalde gebruikswaarde, die uit de grond worden gewonnen.
- *Beplantingen die met de grond zijn verenigd.* Dit zijn bomen, struiken, planten en gewassen die in de volle grond staan. Dus: een plant die in een tuin in de grond wordt geplant is een onroerende zaak, terwijl een plant in een pot een roerende zaak is.
- *Gebouwen die duurzaam met de grond zijn verenigd.* Hiermee worden gebouwen bedoeld die duurzaam op of in de grond zijn gebouwd en niet zomaar te verplaatsen zijn.
- *Werken die duurzaam met de grond zijn verenigd.* Werken kunnen zijn: bouwsels die geen gebouw zijn, kunstwerken, stellages. Vereist is dat ze duurzaam vaststaan op of in de grond.
- *Gebouwen en werken die door vereniging met andere gebouwen of werken duurzaam met de grond zijn verenigd.* Dit zijn gebouwen en werken die niet zelf duurzaam met de grond zijn verenigd, maar die aan andere gebouwen en/of werken 'vastzitten' en door die verbinding duurzaam met de grond zijn verenigd.

Onroerende zaken

In de openingscasus zijn we de volgende onroerende zaken tegengekomen: het appartement dat Esra en Charlie huren, het park (een stuk grond), de kastanjabomen en de bloeiende planten in het park.

Niet in alle gevallen bieden wetsartikelen uitsluitel over de betekenis van de hier genoemde begrippen. Wanneer partijen het niet eens kunnen worden over de betekenis, kan er een geschil ontstaan dat aan de rechter wordt voorgelegd. De rechter doet hierop uitspraak en geeft daarmee duidelijkheid over de betekenis van een dergelijk begrip. Vaak worden dit soort doorslaggevende beslissingen genomen door de hoogste rechterlijke instantie van Nederland, de Hoge Raad. Over het begrip onroerende zaak heeft de Hoge Raad in 1997 een belangrijke uitspraak gedaan. Deze uitspraak is bekend geworden onder de naam Portacabin-arrest. Een portacabin is een soort container, vaak gebruikt als tijdelijke kantoorruimte op een bouwterrein of als noodgebouw van bijvoorbeeld een school. De centrale vraag in de uitspraak is of de portacabin een roerende of een onroerende zaak in de zin van art. 3:3 BW is.

Hoge Raad

Portacabin-arrest

Een zekere Buys heeft een portacabin laten plaatsen op een stuk grond waarvan hij eigenaar is. Een van de eigenschappen van een portacabin is dat deze snel en eenvoudig geplaatst en verplaatst kan worden. Volgens Buys is zijn portacabin een roerende zaak.

De portacabin van Buys wordt ingericht en gebruikt als bedrijfsgebouw, meer specifiek als kantoorruimte. Er zijn een gas-, water- en elektriciteitsaansluiting en een aansluiting op het telefoonnet en de riolering. Verder is aan de onderkant van de portacabin een plint bevestigd die tot aan de grond reikt, waardoor het lijkt of het bouwsel met de grond is verenigd. Rondom de portacabin ligt een mooie tuin met een tegelpad naar de ingang.

De andere partij in het geschil, de Rabobank, is van mening dat de portacabin van Buys een onroerende zaak is. De Rabobank stelt dat het bouwsel duurzaam met de grond is verenigd en daarom een onroerende zaak is in de zin van art. 3:3 BW.

Partijen komen er niet uit en uiteindelijk komt de zaak bij de Hoge Raad terecht. De Hoge Raad oordeelt dat uit de feitelijke omstandigheden blijkt dat deze portacabin naar haar aard en inrichting bestemd is om als bedrijfsgebouw te worden gebruikt en om duurzaam op dezelfde plek te blijven staan. Volgens de Hoge Raad is het niet van belang dat in technisch opzicht de mogelijkheid bestaat om het bouwsel te verplaatsen. De Hoge Raad concludeert dan ook dat de portacabin een onroerende zaak is en stelt de Rabobank in het gelijk.

indebuurt.nl, geraadpleegd op 9 januari 2022

Binnenkijken bij de containerwoning van Heleen

Je bent jong en je wilt wat. Studeren in Groningen bijvoorbeeld. Gewoon, omdat het een van de leukste studentensteden van Nederland is. Heleen Smit (22) vertrok een jaar geleden van haar woonplaats Eenrum naar de containerwoningen aan de Vrydemalaan in Stad. Wij mochten een kijkje nemen!

Er staan vijf blokken met 345 containerwoningen aan de Vrydemalaan. Van buiten heb je geen idee hoe het er van binnen uitziet. Eenmaal binnen zien we een rechthoekige ruimte met grote, openslaande ramen aan het eind. Achtentwintig vierkante meter beslaat de ruimte van de studio, maar met een beetje creativiteit is de ruimte heel praktisch in te delen.

Elke studio heeft een eigen badkamer en keuken, dus Heleen hoeft niets te delen met andere studenten. 'Dat is wel heel chill hoor', begint ze. 'Daarnaast zou ik niet aan studeren toekomen als ik in een studentenhuus zou wonen. Ik zou het altijd veel te gezellig vinden! Niet dat ik nu veel thuis ben', grapt ze. 'Een van de leukste dingen aan deze woning is toch de locatie. Ik woon vlak bij school, stage, werk en de binnenstad, dus dat is ideaal.'

Ook containerwoningen zijn onroerende zaken.

1.2.2 Roerende zaken

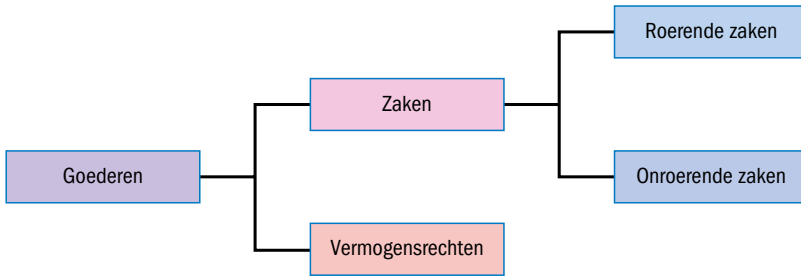
Art. 3:3 lid 2 BW bepaalt dat roerende zaken alle zaken zijn die niet onroerend zijn. Nu we weten wat onroerende zaken zijn, weten we dus ook dat alle zaken die niet in die categorie vallen, roerende zaken zijn. Het zijn zaken die verplaatsbaar zijn. Voorbeelden van roerende zaken zijn een auto, een fiets, een laptop, een pen en een mobiele telefoon.

Roerende zaken

In de openingscasus zagen we de volgende roerende zaken: de eettafel, de boekenkast, de hoekbank, de kledingkast en andere spullen van Esra en Charlie. De collegeaantekeningen van Charlie zijn ook roerende zaken. Zoals je ziet speelt het goederenrecht een zeer belangrijke rol in ons bestaan. Een leven zonder roerende zaken kun je niet voorstellen.

We kunnen het schema uit figuur 1.2 nu als volgt uitbreiden (figuur 1.3 op de volgende bladzijde):

FIGUUR 1.3 Goederen

TUSSENVRAAG 1.2

Geef aan of de volgende zaken roerend of onroerend zijn:

- a een boot
- b een televisie
- c een geranium in een bloempot
- d een woonhuis
- e een scooter
- f een zweefvliegtuig
- g een verkeersbord langs de weg

1.3 Hoofdzaak en bestanddeel

Na de behandeling van roerende en onroerende zaken komen in deze paragraaf de begrippen hoofdzaak en bestanddeel aan bod.

Art. 3:4 BW beschrijft het begrip bestanddeel. Volgens lid 1 van dit artikel is een bestanddeel alles wat volgens verkeersopvatting deel uitmaakt van een zaak. Met verkeersopvatting wordt het maatschappelijk verkeer bedoeld: de omgang van mensen met elkaar in de maatschappij. Het gaat om een mening die op een bepaald moment door het merendeel van de samenleving wordt onderschreven. Een bestanddeel is dus iets waarvan wij als maatschappij vinden dat het deel uitmaakt van een andere zaak. Die andere zaak wordt daarmee de hoofdzaak. Daarbij speelt het een rol of een zaak als compleet beschouwd kan worden wanneer het betreffende bestanddeel ontbreekt. Met andere woorden: is de zaak nog compleet zonder het bestanddeel, zoals in voorbeeld 1.1?

Verkeers-
opvatting

Bestanddeel

VOORBEELD 1.1

Een scooter bestaat uit een heleboel losse onderdelen. Iedereen zal het erover eens zijn dat een scooter zonder wielen geen scooter is. De wielen zijn dus bestanddelen van de scooter. Ook het stuur, het zadel, het windscherm en de uitlaat zijn bestanddelen van een scooter. Uiteraard zou je kunnen zeggen dat een scooter zonder zadel nog steeds een scooter is, maar de meeste mensen zullen toch van mening zijn dat een zadel een essentieel onderdeel van een scooter is.

Art. 3:4 lid 2 BW geeft een tweede omschrijving van het begrip bestanddeel:

‘Een zaak die met een hoofdzaak zodanig verbonden wordt dat zij daarvan niet kan worden afgescheiden zonder dat beschadiging van betekenis wordt toegebracht aan een der zaken, wordt bestanddeel van de hoofdzaak.’

Hier gaat het om de situatie dat een zaak met een andere zaak wordt verbonden en daarvan niet meer kan worden afgescheiden zonder dat er iets beschadigt. Bijvoorbeeld: een ruit wordt in het raamkozijn van een woning gezet. Wanneer de ruit uit het kozijn zou worden verwijderd, ontstaat er schade (aan de ruit, aan het kozijn of aan allebei). We kunnen dus concluderen dat de ruit bestanddeel is geworden van de woning.

In dit artikel komen we ook het begrip hoofdzaak tegen. Wanneer spreken we over een hoofdzaak? Stel dat er twee (of meer) zaken zijn die zodanig met elkaar verbonden worden dat ze één zaak worden. We kunnen deze zaak dan vervolgens onderscheiden in een hoofdzaak en een bestanddeel. Zie ter verduidelijking voorbeeld 1.2.

Niet zonder schade

Hoofdzaak

VOORBEELD 1.2

Monique is de sleutel van haar voordeur verloren. Ze belt een slotenmaker, die langskomt om een nieuw slot in de deur te zetten. Het nieuwe slot is groter dan het oude en de slotenmaker moet dan ook wat aanpassingen doen aan de deur voordat het nieuwe slot past.

In voorbeeld 1.2 zien we dat er sprake is van twee aparte zaken: de voordeur en het slot. Wanneer het slot eenmaal in de deur is bevestigd, kan het niet meer zonder beschadiging worden verwijderd. De deur is hoofdzaak en het slot is een bestanddeel van de deur geworden.

Kort gezegd: een hoofdzaak en een bestanddeel vormen in juridisch opzicht één geheel.

Eén geheel

Bomen, struiken en planten kunnen ook als bestanddeel worden aangemerkt, wanneer ze in de grond geplant zijn. Ze zijn dan bestanddeel van de grond geworden. Stel, iemand zet een plant in een pot op zijn balkon. Dan blijft die plant een zelfstandige zaak. Zet diezelfde persoon echter een plant in zijn tuin, dan wordt die plant bestanddeel van de grond.

TUSSENVRAAG 1.3

Jamal handelt in onderdelen van fietsen. Ronda heeft een fiets waarvan het wiel is verbogen en ze vraagt Jamal of hij een wiel voor haar heeft. Dat is het geval. Jamal zet het wiel in de fiets van Ronda. Welke zaak is het bestanddeel en welke zaak is de hoofdzaak?

TUSSENVRAAG 1.4

Welke van de volgende zaken kunnen bestanddeel zijn? Geef ook aan wat mogelijk de hoofdzaak is.

- a een voordeurslot
- b een wijnglas

- c een tablet
- d een fietsbel
- e een stoel
- f een ruitenwisser

1.4 Registergoederen en niet-registergoederen

Registergoederen

In deze paragraaf leren we wat registergoederen en wat niet-registergoederen zijn. Volgens art. 3:10 BW zijn registergoederen:

‘goederen voor welke overdracht of vestiging inschrijving in daartoe bestemde openbare registers noodzakelijk is.’

Om deze bepaling goed te kunnen begrijpen, hebben we een aantal van de hiervoor besproken artikelen nodig.

Registergoederen zijn in de eerste plaats goederen. We weten dat goederen zowel zaken als vermogensrechten zijn en dat zaken kunnen worden onderverdeeld in roerende en onroerende zaken. Bekijk figuur 1.3 in paragraaf 1.2 nog eens goed.

Overdracht

Het tweede vereiste van art. 3:10 BW is dat voor de overdracht of de vestiging van deze categorie goederen inschrijving in de openbare registers noodzakelijk is. Overdracht wil zeggen dat het goed van de ene persoon overgaat op de andere. Met vestiging wordt bedoeld: het vestigen van een bepaald recht. Openbare registers zijn registers die voor iedereen toegankelijk zijn en die dus iedereen kan raadplegen. Art. 3:16 BW bepaalt dat er openbare registers zijn om feiten die voor de rechtstoestand van registergoederen van belang zijn op te nemen.

Openbare registers

Hoe weten we nu of voor de overdracht of vestiging van goederen inschrijving in de openbare registers noodzakelijk is? Dat regelt de wet. Daarin staat van welke goederen de overdracht of de vestiging in de openbare registers moet worden ingeschreven.

Kadaster

Onroerende zaken zijn altijd registergoederen. Voor de overdracht ervan is inschrijving in de openbare registers namelijk noodzakelijk. Wanneer je bijvoorbeeld een huis koopt, dan moet dat worden ingeschreven in de openbare registers. Het Kadaster is de instantie die de openbare registers voor onroerende zaken bijhoudt en die ervoor zorg draagt dat de gegevens van overdracht worden ingeschreven.

Behalve onroerende zaken zijn vliegtuigen en bepaalde categorieën schepen ook registergoederen.

Voorbeelden van registergoederen zijn:

- een huis;
- een bedrijfsgebouw;
- een stuk grond;
- grote schepen;
- vliegtuigen.

● kadaster.nl, geraadpleegd op 16 januari 2022

Wat doet het Kadaster?

Waar loopt de grens tussen uw tuin en die van uw buurman? En welk vastgoed is van wie? Het Kadaster registreert van al het vastgoed (grond en gebouwen) in Nederland wie welke rechten heeft.

Het houden van openbare registers en het bijwerken van de Basisregistratie Kadaster en Basisregistratie Topografie is onze wettelijke taak. Ook houdt het Kadaster de coördinaatpunten in het landschap bij: het Rijksdriehoekstelsel. Alle gegevens die we registreren zijn beschikbaar voor iedereen.

Boven de grond registreert het Kadaster gegevens van woningen, schepen, luchtvaartuigen, percelen en wegen. Onder de grond doen we dat voor netwerken van kabels en leidingen.

Naast de rol van registeren beheert het Kadaster ook voorzieningen van andere organisaties, de Landelijke Voorzieningen. Zo beheren wij onder andere de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG): alle adressen en gebouwen in Nederland, zoals bouwjaar, oppervlakte, gebruiksdoel en locatie op de kaart.

Onze data helpen particulieren, bedrijven en (semi)overheidsorganisaties bij het maken van belangrijke keuzes.

Buiten Nederland delen we onze kennis met internationale organisaties en adviseren we overheidsorganisaties. Ons advies helpt buitenlandse overheden bij het inrichten van landregistraties en geografische systemen.

Een gemeenschappelijk kenmerk van registergoederen is dus dat de overdracht ervan moet worden ingeschreven in de openbare registers.

Is een scooter dan ook een registergoed? Nee, want een scooter wordt overgedragen zonder dat dit in de openbare registers wordt aangetekend. De gegevens worden wel opgenomen in een register van de RDW (Rijksdienst voor het Wegverkeer), maar dit is geen openbaar register zoals bedoeld in art. 3:16 BW. Scooters of andere zaken die in bepaalde specifieke registers worden geregistreerd zijn dus geen registergoederen. Hun overdracht hoeft namelijk niet te worden ingeschreven in de openbare registers.

Nu we weten wat registergoederen zijn, weten we ook wat niet-registergoederen zijn. Niet-registergoederen zijn alle goederen die geen registergoed zijn.

Niet-registergoederen

TUSSENVRAAG 1.5

Geef aan of de volgende goederen registergoederen of niet-registergoederen zijn:

- a een weiland
- b een laptop
- c een auto
- d een iPad
- e een recht op schadevergoeding
- f een vakantiewoning
- g een Boeing Dreamliner

1.5 Natuurlijke en burgerlijke vruchten

In deze paragraaf gaan we in op de begrippen natuurlijke vruchten en burgerlijke vruchten.

1.5.1 Natuurlijke vruchten

Art. 3:9 lid 1 BW omschrijft natuurlijke vruchten als 'zaken die volgens verkeersopvatting als vruchten van andere zaken worden aangemerkt'.

Uit dit artikel volgt dat er twee vereisten zijn om te kunnen spreken van natuurlijke vruchten:

- 1 Het zijn zaken.
- 2 Deze worden volgens verkeersopvatting als vruchten van andere zaken aangemerkt.

We weten dat zaken voor menselijke beheersing vatbare stoffelijke objecten zijn. We kunnen dus vrij gemakkelijk vaststellen of aan het eerste vereiste is voldaan. In het tweede vereiste wordt gesproken over de verkeersopvatting. Hiermee wordt weer het maatschappelijk verkeer bedoeld. We moeten dus als samenleving bepalen welke zaken als vruchten van andere zaken worden beschouwd. Dat is niet zo ingewikkeld als het klinkt. Kijk maar eens naar de volgende voorbeelden.

Een voor de hand liggend voorbeeld van een natuurlijke vrucht is een appel. Een appel is een zaak (vereiste 1) en deze zaak wordt volgens verkeersopvatting als een vrucht van een andere zaak (de appelboom) aangemerkt (vereiste 2).

Een ander voorbeeld van een natuurlijke vrucht is een puppy. We hebben eerder gelezen dat dieren geen zaken zijn, maar dat bepalingen met betrekking tot zaken wel op dieren van toepassing zijn (art. 3:2a BW). Hieruit volgt dat een puppy volgens verkeersopvatting wordt beschouwd als een vrucht van de moederhond.

Een natuurlijke vrucht wordt een zelfstandige zaak op het moment dat deze wordt afgescheiden (art. 3:9 lid 4 BW). Laten we deze regel eens toepassen op de voorbeelden die we hebben gezien:

- Wanneer een appel van de appelboom valt (of wordt geplukt), dan is de appel een zelfstandige zaak geworden.
- Op het moment dat de puppy wordt geboren, is het een (zelfstandig) dier (een puppy is immers geen zaak).

1.5.2 Burgerlijke vruchten

Behalve natuurlijke vruchten kent de wet burgerlijke vruchten. Dit zijn rechten die volgens verkeersopvatting als vruchten van goederen worden aangemerkt (art. 3:9 lid 2 BW).

Ook hier zijn er twee vereisten:

- 1 Het zijn rechten.
- 2 Deze worden volgens verkeersopvatting als vruchten van goederen aangemerkt.

Met rechten worden in dit geval vermogensrechten bedoeld. Dat zijn rechten die op geld waardeerbaar zijn en die kunnen worden overgedragen. Volgens het tweede vereiste moeten deze rechten in het maatschappelijk verkeer worden gezien als vruchten van goederen.

Vereisten

Maatschappelijk verkeer

Zelfstandige zaak

Vereisten

We kijken weer naar enkele voorbeelden:

- *De rente over een geldbedrag dat op een spaarrekening staat.* Er is een recht op rente (vereiste 1). Volgens verkeersopvatting wordt het recht op rente als vrucht van een goed (het geldbedrag dat op de spaarrekening staat) aangemerkt (vereiste 2). Dit is in het maatschappelijk verkeer bepaald.
- *De huuropbrengst van een woning.* Er is een recht op betaling van de huur (vereiste 1). Dit recht wordt volgens verkeersopvatting als vrucht van een goed (de woning) aangemerkt (vereiste 2).

We zagen in de openingscasus dat Esra en Charlie een huurovereenkomst hebben met de eigenaar van het appartement. Het bedrag dat ze hem elke maand betalen is een burgerlijke vrucht, want de eigenaar heeft recht op de huurbetaling (vereiste 1) en in het maatschappelijk verkeer beschouwen we dit recht als een vrucht van het appartement dat Esra en Charlie huren (vereiste 2).

Een burgerlijke vrucht wordt een zelfstandig recht op het moment dat deze opeisbaar wordt (art. 3:9 lid 4 BW).

**Zelfstandig
recht**

Met betrekking tot de hiervoor genoemde voorbeelden betekent dat het volgende:

- Op het moment dat de rente over een geldbedrag opeisbaar is (bijvoorbeeld aan het einde van een kalenderjaar), is het een zelfstandig recht.
- Wanneer de huuropbrengst opeisbaar is (bijvoorbeeld aan het einde van de maand), dan is dit een zelfstandig recht geworden.

• doehetzelfnotaris.nl, geraadpleegd op 16 januari 2022

Wat is een vrucht (vruchtgebruik)?

De juridische vrucht is een opbrengst die een goed min of meer regelmatig oplevert. Zo zijn de vruchten van een geldlening of een erfenis de rente. De vrucht van een aandeel in een besloten vennootschap is het dividend (de winst). De vrucht van geld is rente.

TUSSENVRAAG 1.6

Geef aan of er sprake is van een vrucht en zo ja, of het een natuurlijke of een burgerlijke vrucht is:

- a** een kat
- b** een tros druiven
- c** het dividend van tien aandelen (= periodieke uitkering van winst aan de aandeelhouders van een onderneming)
- d** een rozenstruik
- e** een JBL-box
- f** de huurbetaling van een huurfiets

1.6 Goede trouw

In deze laatste paragraaf gaan we in op de goede trouw.

Geen goede trouw

In art. 3:11 BW wordt uitgelegd dat goede trouw van een persoon in de volgende gevallen ontbreekt:

- 1 wanneer iemand de feiten of het recht waarop zijn goede trouw betrekking heeft kende;
- 2 wanneer iemand de feiten of het recht waarop zijn goede trouw betrekking heeft behoorde te kennen.

Weten

Van het eerste geval is sprake wanneer iemand weet dat er iets niet in orde is, maar niets met die wetenschap doet. Stel, je koopt een tweedehands mobiele telefoon terwijl je weet dat die gestolen is. Dan ben je niet te goeder trouw. Je weet immers dat de telefoon is gestolen, maar dat weerhoudt je er niet van om de telefoon te kopen.

Had moeten weten

In het tweede geval gaat het erom dat iemand had moeten weten dat er iets niet klopte, maar niets heeft ondernomen om dat uit te zoeken. Is er sprake van een situatie waarin onderzoek niet mogelijk is, dan betekent dat niet automatisch dat je te goeder trouw bent. Ook in dat geval geldt dat je de feiten had behoren te kennen.

Onderzoeksplicht

Stel, je koopt een tweedehands auto van een louche autohandelaar. Eigenlijk vertrouwt je het niet helemaal, maar omdat de auto zo goedkoop is, vraag je verder niets. Ook dan ben je niet te goeder trouw. Wanneer je een tweedehands auto koopt van een autohandelaar die niet betrouwbaar overkomt en de auto is goedkoper dan normaal, dan heb je een onderzoeksplicht. Dit houdt in dat je moet onderzoeken of de auto bijvoorbeeld gestolen is voordat je hem koopt. Als je aan deze onderzoeksplicht hebt voldaan en later blijkt de auto toch gestolen te zijn, dan kun je je wel beroepen op goede trouw. Je hebt er dan immers alles aan gedaan om te weten te komen of de auto in orde was voordat je tot aankoop bent overgegaan. Iemand is dus te goeder trouw wanneer hij niet wist en niet hoefde te weten dat feiten of het recht waarop zijn goede trouw betrekking heeft niet juist waren.

● ad.nl, geraadpleegd op 16 januari 2022

Handelaar krijgt ingevroren paardenembryo's niet, omdat hij 'niet te goeder trouw' is

Adel Yamout, kersvers handelaar in paardenembryo's en eigenaar van Dutch Equine Reproduction bv, kan geen aanspraak maken op zes ingevroren embryo's die opgeborgen liggen bij de Universiteit Utrecht. Dat heeft de rechtbank beslist, omdat de Libanese zakenman mogelijk niet te goeder trouw was.

Yamout spande een kort geding aan tegen het Belgische Mares of Macha, dat eveneens paardenembryo's op de markt brengt. De onderneming zegt voor de helft eigenaar van de zes embryo's te zijn. Yamout vindt dat de

bevruchte paardenembryo's hém toekomen. Hij kocht immers van een Estlands fokbedrijf het recht op de eitjes van ex-topspringpaard Oak Grove's Heartfelt.

Volgens de rechter is het de vraag of Yamout te goeder trouw was. Embryo's in dit segment doen op de markt zo'n 20.000 euro per stuk. Er zijn geen bewijzen dat Yamout betaalde voor zijn deal met Estland. Bovendien, zo concludeert de rechtbank, heeft hij van paarden geen verstand en laat zich voor zijn hippische investeringen adviseren door zijn landgenoot Munir Uwaydahm, die aan de touwtjes trekt bij het Estlandse fokbedrijf. Hij had moeten weten dat Mares of Macha voor de helft eigenaar was van de merrie.

TUSSENVRAAG 1.7

Geef aan of er in de volgende gevallen sprake is van goede trouw in de zin van art. 3:11 BW:

- a **Jonna koopt via internet een nieuwe iPhone, voor slechts een tiende van de winkelprijs. De verkoper doet zich voor als a123phone.**
- b **Ayoub koopt een tweedehands auto bij een BOVAG-garage. De auto heeft zes maanden garantie.**
- c **Sandrine ziet een fiets zonder slot staan en neemt deze mee.**

Samenvatting

Goederen zijn alle zaken en alle vermogensrechten. Zaken zijn voor menselijke beheersing vatbare stoffelijke objecten. Dit zijn voorwerpen van een bepaald materiaal, die we kunnen vastpakken en waarover we macht kunnen uitoefenen. Vermogensrechten zijn rechten met een waarde die in geld is uit te drukken. Er zijn drie categorieën vermogensrechten:

- 1 rechten die afzonderlijk of tezamen met een ander recht overdraagbaar zijn;
- 2 rechten die ertoe strekken de rechthebbende stoffelijk voordeel te verschaffen;
- 3 rechten die verkregen zijn in ruil voor verstrekt of in het vooruitzicht gesteld stoffelijk voordeel.

Zaken kunnen worden onderverdeeld in roerende en onroerende zaken.

Roerende zaken zijn zaken die verplaatsbaar zijn. Onroerende zaken zijn zaken die niet verplaatsbaar zijn. De verschillende soorten onroerende zaken die de wet kent, zijn:

- de grond;
- delfstoffen die nog niet zijn gewonnen;
- beplanting die met de grond is verenigd;
- gebouwen die duurzaam met de grond zijn verenigd;
- werken die duurzaam met de grond zijn verenigd;
- gebouwen en werken die door vereniging met andere gebouwen of werken duurzaam met de grond zijn verenigd.

Zaken kunnen voorts worden onderscheiden in hoofdzaken en bestanddelen. Een hoofdzaak en een bestanddeel vormen in juridisch opzicht één geheel.

Er zijn twee verschillende typen bestanddelen:

- 1 een zaak die volgens verkeersopvatting deel uitmaakt van een andere zaak;
- 2 een zaak die zodanig met een andere zaak is verbonden dat deze niet zomaar (zonder schade) van die andere zaak is los te maken.

Goederen kunnen worden onderverdeeld in registergoederen en niet-registergoederen. Registergoederen zijn goederen waarvan de overdracht of de vestiging in de daartoe bestemde openbare registers moet worden ingeschreven. De wet bepaalt welke goederen registergoederen zijn. Alle goederen die geen registergoederen zijn, zijn niet-registergoederen.

De wet kent natuurlijke vruchten en burgerlijke vruchten. Natuurlijke vruchten zijn zaken die in het maatschappelijk verkeer worden beschouwd als vruchten van andere zaken. Burgerlijke vruchten zijn rechten die in het maatschappelijk verkeer worden beschouwd als vruchten van goederen. Goede trouw wordt aangenomen wanneer iemand niet wist en niet hoefde te weten dat feiten of het recht waarop zijn goede trouw betrekking heeft niet juist waren. Het gaat dus om niet-weten en ook niet hoeven weten.

Studie-eindvragen

Casus 1.1

Jason heeft een benedenwoning van zijn oma geërfd. Hij verhuurt een van de twee slaapkamers aan een medestudent, Marco, voor een bedrag van €300 per maand.

Bij de woning hoort een grote tuin. Net als zijn oma houdt Jason van tuinieren en hij probeert elke dag ten minste een uur in de tuin te werken. Deze staat vol met bloemen en struiken, er staat een prachtige oude kastanjeboom, er is een vijver met een fontein, en op het terras staan verschillende potten met aardbeienplanten en een loungeset. Ook Marco is vaak in de tuin te vinden. Hij zit er graag met zijn studieboeken en laptop te studeren.

- a Benoem alle goederen die in casus 1.1 zijn opgenomen en geef aan of het zaken of vermogensrechten zijn.
- b Geef aan welke zaken roerend zijn en welke zaken onroerend zijn.
- c Bepaal of de goederen bestanddelen, registergoederen of niet-registergoederen zijn.
- d Welke natuurlijke vruchten zijn in casus 1.1 opgenomen?
- e Welke burgerlijke vruchten zijn in casus 1.1 opgenomen?

Casus 1.2

Anna werkt graag mee in de fietsenwinkel van haar buurman. Ze heeft de afgelopen jaren geleerd om diverse reparaties uit te voeren, zoals het verwisselen van banden, het inzetten van nieuwe spaken, het vervangen van trappers en ketting, alsook regulier onderhoud. Naast haar werkzaamheden in de fietsenwinkel doet Anna weleens een klusje voor vrienden. Wanneer haar vriend Sam haar vertelt dat zijn fiets vorig weekend door onbekenden is vernield, biedt Anna aan de fiets te repareren. Zij vervangt het voorwiel, zet een nieuwe bagagedrager op de fiets en buigt het stuur weer recht.

- a Benoem de zaken die in casus 1.2 zijn opgenomen.
- b Welke zaken zijn hoofdzaak en welke zaken zijn bestanddeel?